

EDINOST

Uredništvo in upravnništvo: Trst (3), ulica S. Francesco d'Assisi 20. Telefon 11-57. Dopolni naj se pošiljajo izključno uredništvu, oglasi, reklamacije in denar za upravnništvo. Rokopis se ne vrača. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Last, založba in tisk Tiskarna „Edinost“ Poduredništvo v Gorici: ulica Giosuè Carducci 8. 7. l. n. — Telci. št. 327 Glavni in odgovorni urednik: prof. Filip Peric.

Položaj v Mehiki

Poročali smo že o sporu, ki je izpružil pred tremi meseci med mehičansko vlado in sv. stolico. Čitatelj „Edinosti“ se tudi spominja vesti o krvavih spopadih, do katerih je prihajalo v prvem tednu avgusta med pravicarstvom na eni ter vojaštvom in policijo na drugi strani. Od tedaj so vesti o krvoprelitih prenehale, toda položaj med državo in cerkvijo v Mehiki se ni spremenil, oboje ostaja med tema dvema činiteljema so enako napeti kakor prvi dni po prelomu.

Od 1. avgusta počivajo v Mehiki vsa cerkvena opravila. Prebivalstvu, ki šteje kakih 15 milijonov duš in ki je eno izmed najbolj vernih ljudstev na svetu, je odtegnjeno podeljevanje sakramentov in nikako bogoslužje se ne vrši po cerkvah. Od 1. 1606., ko je papež Pavel V. odredil interdikt nad Benetkami in vsemi naselbinami te močnejše jadranske republike, ni zadelo nobeno deželo taka cerkvena kazen kakor letos Mehiko. V najbolj verni državi imamo torej takšne verske boje, kakršnih ni bilo že stoletja nikjer drugod.

Ze to dejstvo da z vsem razlogom misliti, da jedro in bistvo sedanjega napetega stanja v Mehiki kljub vsemu dozevanju ni v napetosti med državo in cerkvijo, temveč druge, tako da je ta obžalovanja vredni spor le bolj spremeljavna okoliščina.

Bistvena stran mehičanske krize ni torej verskega značaja. Ako jo hočemo razumeti, si jo moramo marveč ogledati z njene socialno-gospodarske strani. Mehika je bogata in rodovitna dežela z nenavadno prijaznim podnebjem. Podani so vsi naravni predpogoji za uspešen in mogočen razvoj dežele v vseh oziarih. Le en predpogoj manjka — in ta je gospodarska neodvisnost. Ta je v Mehiki na zelo šibkih nogah in če hočemo razumeti ono proročno sovrastvo, ki se opaža med Mehikanci do velike sosedne na severu — do ameriških Združenih držav, ga moramo promatrati s tega stališča. Naravna bogastva Mehike so zapeljiva žaba za severno-ameriške bogataše — posameznike in truste — in že nad pol stoletja se neprestano vrši proces prehajanja lasti domače mehičanske zemlje v roke tujcev iz Združenih držav, Anglije in drugih dežel. Tako je prišlo, da se nahajata v naših dneh nad dve tretjini vse mehičanske zemlje v rokah inozemcev. Ti so ustvarili v Mehiki nešteto veleposestev, grajščin, na katerih delajo in živijo domačini večinoma kot koloni in hlapiči.

Le ena tretjina zemlje se nahaja torej v rokah Mehikancev in tudi ti posnemajo seveda zgled bogatih inozemcev ter tvorijo z njimi vred maloštevilni, a vsemogočni socialni razred latifundistov. Na drugi strani pa je masa poljedelskega ljudstva, ki je brez zemlje in brez vsakega odločilnega političnega vpliva v državi. Ze po teh par ugotovitvah je torej jasno razvidno, da mehičanska kriza ni nikakor verska, temveč da ne gre tu za nič drugega nego za globoko agrarno krizo, ki pa se razlikuje od agrarnih vprašanj po raznih evropskih deželah po tem, da je skrajno kočljivo radi tega, ker je ogromna večina latifundistov sestavljena iz inozemcev.

Posledica takega stanja je bila ta, da se je zrodilo v duševnosti mehičanskih mas veliko sovrastvo proti tujcem. Položaj je v Mehiki z ozirom na to razpoloženje Mehikancev prav enak kakor na pr. na Kitajskem, kjer se je probujajoči se kitajski nacionalizem pretvoril v slepo in strastno sovrastvo proti vsemu, kar je tujega, naj bo že angleško, francosko ali japonsko itd. Mehičansko nacionalistično gibanje se je začelo z revolucijo generala Obregona v l. 1912., ki je strmoglavila režim predsednika Porfirija Diaza, kateremu so peli visoke glaslave ameriški in angleški listi, ker se pod njegovim režimom inozemskim latifundizmom ni bilo treba bati za velike posesti v Mehiki. Geslo te revolucije je bilo „Mehika Mehikancem!“, s čimer je jasno označena toliko z gospodarskega kolikor z narodnega stališča.

Od tedaj se je to gibanje neprenehoma razvijalo in je doseglo svoj vrhunec pod sedanjim predsednikom mehičanske republike — Calles-om. Ta se je lotil korenito in odločno tudi agrarnega vprašanja. Ustavno je bilo določeno že l. 1917, da inozemci ne smejo postati lastniki mehičanske zemlje na podlagi pravnih pogodb. Le če jim da vlada tozadevno koncesijo, za katero pa so določeni zelo strogi pogoji, morajo postati inozemci lastniki nepremičnin na mehičanskih tleh. Ta določba se pa ni izvajala do letos, kakor znano, in ravno tako se niso izvajale določbe glede lotitve države in cerkve. Še le predsednik Calles se je odločil za dobesedno izvajanje vseh določb ustave iz l. 1917.

Ta ustava vsebuje med drugim tudi zelo stroge predpise glede bogoslužja in napaka Callesove vlade obstoji v

tem, da je začel izvajati tudi te določbe. Kljub dejstvu, da je med mehičansko duhovščino mnogo inozemcev. S tem je posegel v stvari, ki spadajo v izključno oblast Cerkev in glede katerih ta poslednja ne more dopuščati nikakih pogajanj ali koncesij. Jasno je pač, da je vprašanje kulta povsem nekaj drugega nego vprašanje agrarne reforme, pri kateri je Cerkev tudi prizadeta, zakaj ona je lastnica 60% one zemlje, ki se ne nahaja v rokah inozemcev. Reakcija s strani Cerkve je bila neizogibna in je prišla, kakor že rečeno, v obliki, kakor se ne pomni že stoletja.

Nacionalizem, agrarno vprašanje, sovrastvo proti tujcem in še le na zad-

njem mestu spor s Cerkvijo so torej sestavni elementi sedanje krize v Mehiki. V začetku se je prerokovalo, da bo povzročil izbruh sedanjega spora posredovanje drugih držav, posebno Združenih držav in Anglije, katerih pripadniki so najbolj prizadeti. Toda nikakega posredovanja ni bilo do sedaj in ga, kakor vse kaže, tudi ne bo. Kriza se razvija mirnim potom dalje. Kako se bo končala? Gospodarsko stran reforme bodo Mehikanci gotovo izvedli, ker tvori ta stran — agrarno vprašanje — neoporečno socialno nujnost, a glede spora s Cerkvijo je tudi jasno, da ne bo mogel trajati večno in da bo morala mehičanska vlada na tej strani v marsičem popustiti.

Seja poslanske zbornice

Zakon o uvedbi smrtnih kazni odobren

Razveljavljenje mandatov opozicijskih poslancev

Policija zasedla prostore lista „Avantija“ in komunističnega glasila „Unità“

RIM, 9. (Izv.) Današnja seja poslanske zbornice ni prav nič razočarala onih, ki so pričakovali njen dramatični potek. Prvotno objavljenega govora zborničnega predsednika in prvega min. on. Mussolinija sta izostala. Ko je otvoril ob 16.10 predsednik zbornice seja, so bile tribune zasedene do zadnjega kotička, le v zbornični dvorani so zijała nezasedena mesta izvenzbornične opozicije, ki se že po današnjem dnevu več ne povrne v zbornico, pa četudi bi to hotela. Poslanci večine so bili po večini vsi odti v črne srajce. Po prečitanih zapisnika in izvršitvi drugih otvoritvenih formalnosti stopa v dvorano on. Mussolini, ki ga pričakujeta na njegovem mestu šopek rudečih rož in sveženj lovorjevih vejic. Ob njegovem vstopu v dvorano plane zbornica in tribune pokoncu ter prireajo ono-revole Mussoliniju burne ovacije, ki so nočejo tako z lepa poleči. Ko se je zbornično dvorano povrnil mir, se oglašajo k besedi on. Casertano, ki izreka sledeče kratke besede: „V zgodovinskem trenutku katerega preživljamo, so govori nepotrebnosti, zaradi tega vas pozivljamo, da se brez odlašanja lotite dela ter obnovite z menoj ki: živijo Mussolini danes in na vekomaj!“ Besedam zborničnega predsednika sledijo dolge ovacije na naslov min. predsednika.

Čim se je zopet v zbornico nastanil mir, poroča predsednik, da so poslanci Turati, Farinacci in tovariši vložili nujen predlog, da naj se proglasijo mandati aventinske opozicije za razveljavljene, ker se že toliko časa ne udeležujejo sej zbornice s čimer so kršili določbo 49. člena ustave. Predsednik zbornice ugotavlja, da je za nujnost predloga potrebno tajno glasovanje zbornice. Za tem se dvigne pravosodni min. Rocco, ki izroči predsedniku zbornice zakonski načrt o uvedbi smrtnih kazni ter zahteva tudi on nujnost razprave. Zato odredi predsednik zbornice tajno glasovanje o nujnosti obeh predlogov, ki sta seveda sprejeta z ogromno večino. Po končanem glasovanju stopi na govorniško tribuno on. Turati, ki utemeljuje v daljšem govoru svoj predlog. Čim je končal on. Turati svoj govor, čigar konec je bil sprejet z burnim odobravanjem, stopi — oziroma ga vodi na govorniško tribuno — on. Delcroix, ki tudi izjavlja v daljšem govoru, da soglašajo s predlogom. Po kratkem posjamilu predsednika zbornice prehaja zbornica k glasovanju potom dviganja rok. Ker ne glasuje nihče proti, je predlog sprejet enoglasno. V tem trenutku so vsi poslanci aventinske opozicije in komunisti izgubili svoje mandate. V zbornici ostaja, razen večine, edino še nezadnja opozicijska liberalcev in pa štirje poslanci narodnih manjšin. Za tem imenuje predsednik zbornice komisijo, ki mora še tekom seje izdelati poročilo in poročati zbornico o zakonskem načrtu o uvedbi smrtnih kazni. Da se omogoči komisiji njeno delo je seja prekinjena dokler ne sestavi komisija svojega poročila. Ob 18.25 se seja zopet nadaljuje. Besedo ima takoj poročevalec komisije on. Manaresi, ki navaja razlog, na podlagi katerega je komisija soglasno odobrila zakonski načrt o uvedbi smrtnih kazni. Za njim ima besedo onorevole Rocco, ki pravi: „Nimam ničesar za dodati k svojemu poročilu, podanemu prej v uvodu k zakonskemu načrtu in k poročilu poslance on. Manaresija. Režim se brani v svojih najbolj občutljivih točkah. Nato prehaja zbornica najprej k poimenskemu potem pa k tajnemu glasovanju o zakonskem načrtu o uvedbi smrtnih kazni. Poimensko glasovanje da sledi izid: 341 glasov za, 12 proti; tajno glasovanje pa konča z 318 za in 6 glasovi proti. Ko se napravila on. Mussolini, da odda svoj glas mu zbornica prireja nove ovacije. In isto tako se slednje ponavljajo ko mi-

strski predsednik zapašča dvorano. Ko se izreka poslanec Viola pri poimenskem-glasovanju proti zakonu, mu vzklika on. Ricci: „Mogote bomo tudi proti Vam uporabili zakon. Vas je strah!“. Poslanec on. Viola pa mu odgovori: „Bil sem v vojni“. Ob 19.45 zaključijo predsednik zbornice on. Casertano seja naznanjajoč, da bo prihodnja seja sklicana na dom, kar se bo zgodilo tam nekeje v mesecu decembru. In s tem se je zaključilo izredno zasedanje poslanske zbornice.

Po končani seji sta naletela poslanca Starace in Ceci v koridorjih poslanske zbornice na poslanca on. Scottija, ki je glasoval proti uvedbi smrtnih kazni. Med njimi je došlo do kratkega pgerekanja, ki se je zaključilo s pestmi in z begom poslance Scottija.

RIM, 9. (Izv.) Vsed nedavnega odločka o razpustu političnih organizacij in suspenziji nadaljnjega izhajanja listov so bili danes zjutraj prostori lista „Avantia“ in „Unità“ zasedeni od policije.

Mussolini prevzel notr. ministrstvo

Okrožnica prefektom

RIM, 9. Danes zjutraj je on. Mussolini prevzel od on. Federzonija poslednjega notranjega ministra. Ob tej priliki je izdal na prefekte sledečo brzojavno okrožnico: Z današnjim dnem prevzema notranje ministrstvo. Zato Vam nalagam naslednje politične smernice: Sistematično in marljivo izvajanje vseh zakonov za zaščito fašistovskega režima. Strogo čuvanje javnega reda, tako da se bo nemoteno nadaljevalo gospodarsko življenje države. Strogo nadziranje javnih uprav ter uporabe državnega denarja. Živo in stalno zanimanje za sindikalna zadržna vprašanja in zaščita vseh onih, ki disciplinirano vršijo svoje dolžnosti v prid celokupnosti v državi.

V kratkem bo on. Mussolini premeštil več prefektov in kvestorjev. Tudi vprašanje listov, ki bodo ukinjeni, bo rešeno v nekaj dneh.

Ukrepi glede potnih listov

se tičejo izključno italijanskih državljanov

RIM, 9. Uradno se javlja: Nekateri inozemski listi so tolmačili poslednje ukrepe glede potnih listov kakor da bi bili naperjeni proti inozemcem, ki imajo od italijanskih oblasti potrjene potne liste za prihod v Italijo. Gre pri tem za napačno tolmačenje dotičnih ukrepov ali pa celo za tendenciozne manevre, ki naj bi onemogočili prihod tujcev v Italijo. Poslednji ukrepi ministrskega sveta se tičejo izključno italijanskih državljanov, ki potujejo v inozemstvo. Nikakor pa ne zadevajo onih tujcev, ki imajo v redu svoje potne listine ter se hočejo podati v Italijo in tamkaj ostati del časa.

Zborovanje višjega gospodarskega sveta

za znižanje cen

RIM, 9. Dne 22. t. m. se bo pričelo v Rimu važno zborovanje višjega sveta za narodno gospodarstvo. Višji gospodarski svet bo proučeval na prvi plenarni seji vprašanje znižanja cen predmetom, bodisi da se ti prodajajo na debelo, bodisi da se prodajajo na drobno. Nato se bodo vršile seje posameznih sekcij v svrhu proučevanja drugih gospodarskih vprašanj, ki so na dnevnem redu zborovanja višjega gospodarskega sveta.

Povratak kraljevske družine v Rim

RIM, 9. (Izv.) Danes ob 7.45 zjutraj se je povrnila kraljeva družina v prestolico ter se je nastanila v vili Savoia.

Ustavljene listi

FOSSANO, 9. Iz razlogov javnega reda so bili ukinjeni sledeči tedniki: „La Fedelta“, „Il Fontanese“ in „Il Popolo di Fossano“.

Poplave v Messini

Okolu en milijon škoda

MESSINA, 9. Radi poslednjih neviht so narasli ter izstopili iz struge mnogi potoki. Povzročili so okolu Milazza in Manforte ogromno škodo. Pravijo, da znaša celokupna povzročena škoda okolu 1 milijon lir.

Na državne stroške bi rad živel

RIM, 9. Neki Rafael Riccitelli, star 19 let, doma iz Cerignole, se je danes zglašil na nekem tukajšnjem policijskem komisariatu ter tam prav hladnokrvno povedal, da se je na bregu reke Tevere

skregal s svojo 17 let staro ljubico, da jo je tam v hipni jezli zadavil in vrgel v vodo.

Možu postava, kateremu je Riccitelli pripovedoval to hudo zgodbo, se stvar ni zdelo preveč verjetna; kljub temu pa je poskrbel, da se je takoj uvedla natančna preiskava. Tako je policija dognala, da si je fant kar na lepem izmislil ta dogodek, kar je pozneje pri zaslišanju tudi sam priznal. Davi so ga namreč izpustili iz zaporov Regina Coeli, ker je potekala kazen, ki jo je moral prestati radi neke tatvine. Prišel je na svobodo, kjer ni vedel kaj bi počel. Zahotelo se mu je spet po brezskrbnem življenju in zato si je izmislil zgodbo, ki jo je prišel povedati na policijo. Upal je, da bo za nekaj časa spet preskrbljen z življenjem in s stanovanjem, in da bo vse te dobrote užival brezplačno.

Seja jugosl. narodne skupščine

Predložitev osnutka zakona o dobrovoljcih

BEOGRAD, 9. (Izv.) Seja narodne skupščine se je otvorila danes ob pol 11 uri. Na tej seji je vojni minister Trifunović predložil osnutek zakona o dobrovoljcih. V svojem naslednjem govoru je povdarjal, da je bil ta osnutek zasnovan v dogovoru z dobrovoljci, ki so z njim zadovoljni. Ta osnutek zakona o dobrovoljcih označuje za dobrovoljca vsako osebo, ki se je borila za interese jugoslovenske države, ne glede na to ali je ali ni ta oseba jugoslovenski državljan. Ne glede na njeno sedanjo profesijo ima vsak dobrovoljec pravico do zemlje. Borci dobijo po 5 ha zemlje, neborci pa po 3 ha zemlje. Osnutek zakona se prilično strinja z osnutkom, ki ga je predložil dr. Ljudevit Pivko v poslanski zbornici. Tudi za ta osnutek zakona o dobrovoljcih je bil sprejet predlog nujnosti.

Poslanski klub SLS je vložil na zunanjo ministrstvo dr. Ninčiča interpelacijo glede položaja jugoslovenske narodne manjšine v Italiji; zahteval je nujen odgovor. Pri glasovanju pa je vladna večina zavrnila predlog o nujnosti interpelacije.

Narodna skupščina je nadaljevala razpravo o podaljšanju nastalnosti uradnikov promet. Ob tej priliki so govorili trije govorniki opozicije. Delež bo na jutrišnji seji nadaljevala.

Uzunović pri Pašiču

Avdijske na dvoru - Ugibanja o načrtih Nikole Pašiča

BEOGRAD, 9. (Izv.) Politična situacija je danes zadobila zopet nekaj več živahnosti, ki se je pokazala zlasti na Pašičevem stanovanju. Danes dopoldne bi se morala pri Pašiču vršiti seja ožjega glavn. odbora radikalnega kluba, ki jo je sklical osebno Nikola Pašič a jo je danes dopoldne nenadoma odgodil. Kolikor se doznava iz Pašičevih krogov, bo še tekom tega tedna najbrž v soboto nastopil nov preobrat v jugoslovenskem notranjem političnem življenju. To se pravi, da bo Uzunovićeva vlada odstopila. Pašičevci zatrjujejo, da bo že do nedelje sestavljena nova vlada z Nikolo Pašičem na čelu. Vendar pa bo ta nova Pašičeva vlada limitirana, to se pravi, da ji bo trajalo življenje samo določen rok, da se Pašiču povrne avtoriteta, nakar bo Pašič ob gotovem času zopet odstopil s svečanim proglasom na narod. Toda to so le verzije, ki jih razširjajo Pašičevi krogi. V zvezi z današnjim dopoldanskim političnim življenjem pri Pašiču je zaznamovati tudi avdijske, ki jo je kralj dovolil predsedniku narodne skupščine Trifunoviću. Tako vsaj pravijo Pašičevci. Kot pa zatrjujejo vsi drugi krogi — in to najbrž odgovarjajo resnici — je bil Trifunović pri kralju le za to, da mu javi in ga naprosi za sprejem novo izvoljenih članov predsedništva narodne skupščine. Kralj je prošnji predsednika narodne skupščine tudi res ugodil ter ob 6. uri sprejel nove člane predsedništva narodne skupščine v polurni avdijski, na kateri se je z njimi razgovarjal o razmerah v zbornici in državi. Značilno je, da je bil ob 17. uri ministrski predsednik Uzunović del časa pri Nikoli Pašiču. Sestanek obeh radikalnih politikov je trajal skoro dve uri. Pred stanovanjem Pašiča so čakali novinarji konca tega sestanka. Na njihovo vprašanje glede vzrokov tega sestanka, je Uzunović odgovoril: „S Pašičem sem govoril le o stvareh, ki naj pridejo pred klub in narodno skupščino“. Na vprašanje ali bo Pašič res sprejet pri kralju, je Uzunović izjavil, da mu o tem ni nič pozitivnega znano. Glede politične situacije, ali se bo ta res, kot pravijo Pašičevci, še tekom tega tedna, oziroma v kratkem času spremenila, je dejal: „Ne vidim potrebe za kako izpremembo. Današnja politična situacija ne kaže nikakih takih nejasnosti, kakor jih vidijo Pašičevi in drugi listi“. Značilno je, da po svojem razgovoru na dvoru, kjer se je ministrski predsednik Uzunović mudil

skoraj do 9. ure zvečer, novinarjem ni hotel povedati ničesar glede svoje avdijske pri kralju. Zatrjuje se, da je bil pri kralju, da pa noče ničesar pozitivnega povedati.

Vprašanje ozkotirnih železnic

BEOGRAD, 9. (Izv.) Popoldne so se začele v generalni direkciji drž. železnice razprave radi rešitve vprašanja o ozkotirnih železnicah. Seje se je udeležilo okrog 40 zastopnikov raznih družb. Te železnice, ki dosegajo v jugoslovenski državi dolžino 3000 km se nahajajo pod upravo drž. železnic. Kot interesi so se udeležili razprav tudi zastopniki kapitala, ki ga tvorijo razne družbe, med temi tudi zastopniki angl., madžarskih, kanadskih in švedskih družb. Vse privatne železnice so v obratu in eksploataciji — kot rečeno — uprave državnih železnic. Konec teh konferenc, ki se tičejo določil glede delovanja teh železnic, ki so bila dosedaj še stara, to se pravi avstrijska, in torej niso več primerna za sedanje razmere, in jih je treba urediti na podlagi mirovniških konferenc, se ni določil. Razprave se bodo nadaljevale najbrž še ves ta teden.

Volitve na Grškem

Zmaga republikancev

ATENE, 9. Sinoči je vlada objavila komuniké o izidu državnozborskih volitev, ki so se vršile v nedeljo. Uradno poročilo zatrjuje, da so republikanci dosegli pri volitvah 65 odstotkov večine. Monarhisti so gdnegli komaj 20% vseh glasov.

Od 550.132 volilcev jih je za venizeliste glasovalo 292.434, realisti so dobili 117.108 glasov, stranka generala Metaksasa 44.212 glasov, stranka Papanastasiova 18.032, ostale stranke pa 74.356. Med zadnjimi so tudi komunisti, ki bodo dobili nekaj mandatov, za kar se imajo zahvaliti proporcionalnemu sistemu.

Iz teh podatkov je razvidno, da so pristaši Venizelosa izvojevali zmago. Dobili bodo 60% vseh mandatov. Vsekakor pa je treba upoštevati tudi dejstvo, da manjkajo še podatki o izidu volitev v nekaterih okrajih in da se človek še ne sme prenačati v svojih sklepih, kajti ni izključeno, da pozneje vesti prinesejo še kako presenečenje. Nasprotniki venizelistov se pritožujejo, da vlada še ni objavila vseh volilnih podatkov.

LONDON, 9. Listu „Times“ poročajo iz Aten: Manjkajo še mnogi podatki o izidu volitev, vendar pa predvideva vlada na podlagi dosedanjih rezultatov, da bodo republikanci dobili 65% vseh glasov. Liberalna unija bi dobila 130 mandatov, demokratska zveza pa samo 15. Komunisti bodo dobili 4 poslance; dva sta bila izvoljena v Larisi, 2 pa v Kavali. V Atenah je bilo izvoljenih osem liberalcev in 6 kandidatov ljudske stranke.

Kafandaris bo postal ministrski predsednik in v vlado bodo vstopili tudi pristaši generala Metaksasa. Nikolakopoulos bo najbrž postal zunanji, Metaksas pa vojni minister.

Iz Aten prihajajo obnem vest, ki pravi, da bo general Kondilis na podlagi izida volitev predlagal sestavo koalicijske vlade, v kateri bi Venizelos prevzel zunanje ministrstvo.

Angleška rudarska kriza

Baldwinova prizadevanja za poravnava spora

LONDON, 9. Angleški ministrski predsednik je sicer pred nedavnim izjavil v spodnji zbornici, da angleška vlada za enkrat nima nikakih predlogov, da bi jih predložila rudarjem oziroma lastnikom rudnikov v svrhu poravnave rudarskega spora, ki traja že celih šest mesecev. Kljub tej svoji izjavi pa se je Baldwin kmalu spet lotil dela.

Eksekutivni odbor rudarske zveze je včeraj imel sejo, na kateri je proučeval pogoje za sporazum, ki jih je sestavila vlada po zaslišanju zastopnikov industrijalcev in delavcev.

Delodajalci se zmerom trdovratno vztrajajo pri svojem stališču glede obsega pogodbe. O sporazumu, ki naj bi veljal za vso državo, nočejo industrialci prav nič slišati. Zahtevajo, naj se sklenske separatne pogodbe, ki naj veljajo za posamezne rudniške okraje. Rudarji so predlagali, naj bi se ustanovilo narodno razsodišče, ki naj bi reševalo spore, pa tudi ta predlog so lastniki rudnikov zavrnili.

Včeraj popoldne je Baldwin sprejel člane eksekutivnega odbora rudarske zveze. Vršila se je daljša konferenca, kateri so prisostvovali tudi nekateri ministri, ki so pri rudarskem vprašanju prizadeti. Takoj po tej konferenci se je vršila druga konferenca med zastopniki vlade in zastopniki industrialcev. Pogajanja so se pozneje še nadaljevala do pozne ure. Rudarji se zmerom vztrajajo pri svojih zahtevah glede 7-urnega delavnika.

Sedaj še ni mogoče prerokovati, ali bodo pogajanja dovedla do pozitivnih uspehov.

Tristo človeških krtev je zahteval vihar na Filipinah

LONDON, 9. Iz Manille poročajo, da je tajfun, ki je divjal na Filipinskih otokih, zahteval tristo človeških krtev.

Vodja španskih republikancev aretiran

PARIZ, 9. «Journalu» poročajo iz Madrida, da so tamkajšnje oblasti aretirale Aleksandra Lerouxa, voditelja španskih republikancev, ki je obdolžen, da je sodeloval pri zaroti Kataloncev.

Policija je tudi v drugih mestih aretirala kakih 60 oseb.

Letalaka nesreča

LA PAZ (Bolivija), 9. Neko letalo se je v zraku pokvarilo in padlo na tla. Šest potnikov je mrtvih.

DNEVNE VESTI

Z zadnje seje pokrajinske komisije za živila

Dne 30. oktobra 1926. se je sestala pod predsedništvom prefekta gr. uff. Gastija pokrajinska komisija za živila.

Prva točka dnevnega reda se je nanašala na vprašanje določitve cen moke. O stvari je poročal gr. uff. Arch, ki je predlagal ceno 250 lir za kvintal, franko Trst. Predlog je bil enoglasno sprejet.

Druga točka dnevnega reda se je nanašala na predlog, ki ga je stavil kav. Pirro Cosolo, namreč da naj bi se znižale cene kruhu po manjših središčih pokrajine, posebno pa po kmetskih občinah. Komisija je sprejela stališče predlagatelja ter je na predlog g. prefekta sklenila, da se bo to vprašanje priporočilo pošteatom in občinskim komisijam za živila v pretres in rešitev.

ZAPLENJENI

Včerašnje številko nam je prefektura zaplenila. O vzroku bomo čitatelje obvestili, ko dobimo tozadevni dekret.

TRŽAŠKI BLAGOVNI TRG. 9. 11. 1926.

Trg je bil še precej slabeji kot včerašnji in skrajno mrtvev. Vzroka temu ni bilo mogoče dognati.

Se vedno je na trgu največ krompirja in jabolk.

Cene so trdne in ne kažejo nikake tendence, ne navzgor, ne navzdol.

Zelenjava: Radič 200—350; pesa 80—150; pesa bela 70—100; malancane 200—240; buče 350; grah —; paprika zelena 150—250; paradiznik 150—200; krompir 70—80; fižol v stročju 250—300; zelje belo 80—100; karfižoli 80—100; vrzote 60—80; čebula 50—80; česen 240—320.

Sadje: Jabolka 60—280; hruške 100—400; kostanj 100—200; grozdje 240—400; limone 30—35 lir za zabojo.

Iz tržaškega življenja

Epiloga dveh žalostih dogodkov

Kakor smo poročali, se je pretekle dni ponesrečil in ladjedelnici S. Marco 49-letni mizar Natale Cassarelli, stanujoč v ulici Ponzianino št. 54; pri delu na parniku «Remo» padel z višine 8 metrov ter pri tem zadobil hude poškodbe na raznih delih telesa. Kakor znano, je bil nesrečni mizar prepeljan v mestno bolnišnico, kjer je za včeraj zjutraj kljub prizadevanju zdravnikov, ki so mu skušali rešiti življenje, podlegel nevarnim poškodbam.

— V istem oddelku mestne bolnišnice je včeraj predpoldne ob 11. uri ugnil 37-letni bančni uradnik Fran Schaufek, nameščen pri tukajšnji podružnici Živnostenske banke, o katerem smo poročali, da si je predvčerajšnjim pognal s samomorilnim namerom kroglo iz revolverja v glavo ter se smrtonovarno ranil. Kakor smo že včeraj omenili, je nesrečni uradnik šel v smrt najbrž radi hude nevrastenije.

Huda neizgoda delavca

V ladjedelnici S. Marco se je včeraj zjutraj ponesrečil 19-letni kotlar Peter Babuder, stanujoč v Barkovljah — Kontovelj št. 805. Pri delu na parniku «Remo» je padel tako nesrečno s stolice, na kateri je stal, da je zadel glavo ob debel žebelj in pri tem zadobil hudo, do kosti segajočo rano na čelu; nabrž si je tudi pretresel možgane. Nesrečni mladenič je dobil prvo pomoč od zdravnika rešilne postaje, nato je bil prepeljan v mestno bolnišnico, kjer se bo moral zdraviti — ako ne nastopijo kake komplikacije — približno 3 tedne.

Roko ji je razmesarilo.

Pri delu v tovarni tessenin «Pastificio Triestini» v ulici Ippodromo je 16-letna dinarica Laureta Giammaccara, stanujoča v ulici Bartoletti št. 3, včeraj popoldne prišla radi nepredvidne kretnje z desno roko med zobasta kolosa nekega stroja, ki so ji ud hudo razmesarila.

Reva je bila prepeljana v mestno bolnišnico, kjer so je sprejeli v kirurški oddelku. Ozdravila bo — ako ne nastopijo komplikacije — v 3 tednih.

Nevesel epillog zabavne vožnje z ukradeno kočijo.

Ko je 48-letni izvošček Alojzij Rampa, stanujoč v ulici Ponders št. 4, predinočnim privozil s svojo kočijo mimo neke gostilne v ulici Molin a Vapore, se ga je postililo veliko požarjenje po kozarčku vinske kapljice. Ne da bi dalje pomišljal, je mož ustavljal konja in stopil v gostilno. Ko si je «privzel dušo», je zapustil gostilno. Toda kdo bi opisal njegovo presenečenje, ko je, prišedi na ulico, ugotovil, da sta kočija in konj izginila. «Preneta reč, kaj naj pa sedaj počnem,» je ugibal mož, ves v skrbeh za svoje kljuse in kočijo. Naposled se je obrnil do nekega policijskega agenta in ga naprosil, naj mu pomaga iz zadrege. Moza sta dolgo kolovratila križem mesta in sta že obupala, da bo njuno prizadevanje imelo kak uspeh, ko sta končno naletela v ulici XX. Settembre na iskano kočijo; v njej se je peljalo pet oseb, trije možki in dve ženski, ki so na povelje agenta naj ustavilo, urno poskakali s kočije in jo odkurili. Mladeniča, ki je sedel na kozlu, je pa agent po hudem ruvanju aretiral in odvedel na kvosturo. Tam se je ptiček izkazal za 24-letnega tečaka Ivana Croeria, stanujočega v ulici Risorta št. 8, in brez obotavljanja priznal, da si je v družbi dveh tovarišev prilastil konja in kočijo, da bi se za zabavo nekoliko vozarilo po mestu. Pozneje sta bila aretirana brata Croeria, 26-letni Donato in 19-letni Marcello, ki sta se udeležila zabavne vožnje. Vsi trije so bili odvedeni v zapor v ulici Coroneo.

Razgrajaj v lekarni.

Lekarna Godina v ulici Ginnastrica je bila sinoči pozorišče viharnega prizora. Okoli 18. ure se je pojavil pri vходу močan, po delavsko oblečen mož, postal za hip pri vratih, premotril navzoče z divjim pogledom ter naposled krenil z naglimi koraki proti prodajalnemu banku. Navzočni so na prvi pogled uganili, da mož nima dobrih

namenov, toda predno so se dobro zavedli, kaj se bo zgodilo, je hrust pograbil stolico ter začel divje udrihati s njo po prodajalnemu banku in policah, na katerih so bile razvrščene številne steklene posode z bledavili. Izgledalo je, da hoče nasilne vse razbiti in uničiti. Ropot je končno privabil dva oroknika, ki sta planila na razgrajaja in ga s pomočjo drugih ljudi ukrotila. Ker je mož kazal znake duševne abnormnosti je bil poklican na lice mesta zdravnik rešilne postaje, ki je dal prepeljati razgrajaja v opazovalnico. Nesrečni je 48-letni brezposelni mehanik Josip Ljubich, brez stalnega bivališča.

Skoda, ki jo je Ljubich povzročil v lekarni, je precej znatna.

Tržaško sodišče

Tatvina draguljev.

Včeraj se je na tukajšnjem kazenskem sodišču morala zagovarjati Marija Ceconni, roj. Fratta, obtožena tatvine zlatanine v vrednosti lir približno 3000.— na škodo doktorice Rine Usiglio, stanujoče v ulici Lazzarotto vecchio št. 45. Obtožnica je bila pri imenovanju v službi in je izvršila tatvino glasom obtožnice št. 21. junija 1926. Ceconni je zanika vsako krivdo. Pravi, da je ostalo stanovanje gospodinje večkrat odprto in tudi prazno in da je možno, da je kdo drugi odnesel omenjene stvari.

Gdča Usiglio Rina pravi, da ni mogel nikdo drugi izvršiti tatvine, kajti zlatanine je izginila, ne da bi se tat dotaknil drugih stvari in ni v stanovanju ničesar razmetal četudi je bila zlatanina precej skrita. Usiglia je bila prav 21. junija, ker je Izvršena isto prejšnji dan v nedeljo — imela se na sebi. Priča Piazzza Maria stane v okradeno skupaj in pove približno enako kot Usiglia.

Državni pravdnik zahteva za Ceconnijevo eno leto ječe.

Branitelj odv. Jona predoča sodišču, da v obteževanje obtoženke ni drugega kot sum in da ta ne more biti podlaga za obsodbo. Zato predlaga za Ceconnijevo opustilo razsodbo radi pomanjkanja dokazov, kakor sodišče tudi rozsodi.

Zaljenja javne varnosti, odpora in nje, nasilstvo, zaljenje prvga ministra in prestopak kazni.

Radi vseh teh zločinov se je moral zagovarjati pred tukajšnjim sodiščem Vid Kuzman iz Poreča, že predkazovan in policijsko nadzorovan. Karabinirji Timpani Marij in Baldan Atilij sta ga našla nekega večera v ul. Cavanna ležati na tleh ter ga pozvala naj jima sledi. Kuzman tega ni hotel storiti in se postavil po robu ter jih obsul z žaljivkami, ki so zadevale tudi prvga ministra. Obtoženec pravi, da je bil pijan, kar pa karabinirji izključujejo.

Državni pravdnik zahteva za Kuzmana 7 mesecev in 15 dni ječe.

Zagovornik odv. Jona naglašja položaj, v katerem so karabinirji našli Kuzmana, iz česar se daje logično sklepati, da je bil pijan, in pravi, da se to upošteva.

Sodišče je obsodilo Kuzmana na 6 mesecev in 15 dni ječe in 883 lir globe.

Vesti z Goriškega Goriške mestne vesti

Smrtina kosa.

V ponedeljek zvečer je nehala trpeti gđc. Poldina Terpin, hči goriškega posestnika g. Franca Terpina. Pokojnici naj sveti večna luč, preostalih pa naše iskreno sožalje.

Ložičke zadeve

Gospod Zvanut je dobil 2. novembra na svojem vrtu raztrgano in razcefrano zastavo, ki je visela poprej na šolskem postopju. Obstojala je nevarnost, da bi bil on sam osumljen oskrnjenja. Takoj s početka sta bili dve verziji, kako se je stvar vršila. Prva verzija je trdila, da je veter v dotični noči raztrgal zastavo in jo odnesel na Zvanutovo svet. Druge verzija je pa bila da so gotovi krivci izvršili to dejanje. — Zvanut je javil zadevo karabinerjem.

Aretiranih je bilo kakih osem fantov, ki se pišejo Zvanut Anton, Zvanut Josip, Andlovec Josip, Koritnik Matej, Nabergoj Josip, Zgur Ivan in še par drugih. Pripeljali so jih pred okrožno sodišče v Gorici. Tu so jim vršilo hitro postopanje proti njim. Državni pravdnik je zahteval najvišjo kazn. Sodni dvor sestavljen iz sodnikov: Molinarija, Marassovica in Lagutašna je obsodil Josipa Nabergoja, Ivana Zgurja in Josipa Zvanuta na dvajset mesecev ječe, Jožefa Andlovca pa na 16 mesecev ječe.

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem naznanjamo prežalostno vest, da je naša predraga hčerka, sestra

POLDINA TERPIN

po dolgi in mučni bolezni v starosti 24 let sinoči ob 11. uri v Gospodu zaspela.

Ostanki predrage pokojnice se prenesajo v sredo 10. nov. ob 2. uri pop. izpred hiše hiše žalosti Viale XX Settembre št. 5 na tukajšnje pokopališče.

GORICA, 9. novembra 1926.

Žalujoča družina.

PODLISTEK

JULES VERNE: (158)

Skrivnostni otok

Opazovali so celo, je rekel nekega dne inženir, da obrežna ozemlja pod istimi širinami mnogo manj mraza trpe kakor njih zaliedaja. Spominjam se, da sam večkrat slišal, da je zima v lombardskih ravninah veliko mrzlejša kakor na Škotskem, kar dokazuje, da oddaja morje po zimi nabrano toploto. Otoki so torej v ugodnem položaju glede podnebnja.

— Zakaj pa je ravno otok Lincoln izvet iz tega splošnega pravila? je vprašal Harbert.

— To si je težko razložiti, je odgovoril inženir. Morda je pripisati to posebnost dejstvu, da leži otok na južni polobli, ki je, kot veš, mrzlejša od severne.

— Res je, je pristal Harbert; v južnem Velikem oceanu se nahajajo ledene gore v nižjih širinah kakor v severnih.

— To je res, je pristavil Pencroff, in ko sem bil pred časom kitolovec, sem videl ledene gore še v bližini rta Hoorna.

Porodne razprave v Gorici

V ponedeljek sta stali pred goriško poroto Josipina in Pavla Ferjančič, sestri, prva devet in dvajset, druga tri in dvajset let stara, obe doma iz Cerkovnika (idrijski sodni okraj), obtoženi detomora, da sta z namenom usmrtili, povzročili smrt Josipiniemu novorojenčku s tem, da sta ga zadušili.

Predseduje cav. uff. Ferri, državni pravdnik cav. uff. Dessy.

Po sestavi porotne klopi pojasnjuje predsednik dejanje. Dne 28. marca 1926. je dobil brat obtožen Peter ne daleč od nekega potoka trupelce novorojenčka. O tej najdbi so zvedeli tudi karabinerji, toda ko so šli na mesto, kjer bi moralo ležati trupelce, ga niso dobili več. V tem času je bilo žilo izginilo. Oblast je zvedela, da je bila Josipina Ferjančičeva v drugem stanju, zato so se napotili k njej. Dekle je priznalo, da je rodilo dete, dostavilo pa, da je bilo dete mrtvorojeno. Nato je sestra Pavla označila karabinirjem neki bolj oddaljen prostor, kjer se je dobilo trupelce zavito v cunj in s cunj okrog vratu, s katero se je otrok zadušil. Preiskava je dognala, da je prišel otrok živ na svet, zmožen življenja in da je smrt nastopila le radi dušenja. Nato se je obtožila Josipina Ferjančič kot detomorka, njena sestra pa s pomočjo pri zločinu samem.

Pri izpraševanju pravi Josipina, da je imela razmerje z domačim fantom, ki jo je zapustil, čim je bil zvedel za posledice. Njega stanja ni opazil nihče. Rodila je v svoji sobi in skrila truplo, o katerem ne ve, ali se je rodilo mrtvo ali živo, pod posteljo, kjer je ležalo kakih sedem dni. Na to je izročila zavojček sestri Pavli z naročilom, naj ga odnese, a naj nobenemu ne pove, kaj je v njem. Njena sestra ni nič vedela o vsem tem.

Med izpraševanjem se je zapletala izpraševanka v razna nasprotstva.

Pavla Ferjančičeva potrjuje, da je v resnici dobila od sestre zavitek in ga vrgla stran blizu nekega potoka. Ni opazila nobenega posebnega duha. Njena sestra ji je pozneje pravila, da je samo odstranila truplo iz prvotnega mesta in ga položila na drugo, bolj oddaljeno mesto.

Nato je predlagal državni pravdnik, ker so se bile pojavile v teku izpraševanja nove okoliščine, naj se razprava preloži do novega zasedanja. Ta svoj predlog utemeljuje tudi z odsotnostjo brigadirja, čigar izjave so velike važnosti.

Zagovornik se je temu predlogu upri, toda predsednik je odločil, da se odlogi razprava in je s tem ugodil predlogu državne pravdnika.

VIPAVA Neljub dogodek

V našem trgu se je dogodil neljub dogodek. V noči okoli 1. novembra je neznan kdo z blatom onesažil slavnostne lepake nabite po trgu. Takoj je bila uvedena preiskava. Ljudstvo sodi, da je iskati neznane storilce izven njegovih vrst in da gre za nizkotno zadevo, ki gre le na rovaš propalce.

BREGINJSKI KOT: ROBEDIŠČE.

Ze dolgo časa ni bilo čuti ničesar iz naše vasi. Kaj bom pisal iz našega Kota? Ker sem zadnjič večkrat čital po časopisju, kako se pretresa izseljeniško vprašanje, sem sklenil, da nekoliko opišem izseljeniške smeri prebivalcev naše vasi.

Letos je že skoraj polovica naših fantov, mož pa tudi deklet z doma. Iz vsake hiše je kakšen, ponekod kar trije, štirje. Zemlja je tu pri nas dobra, a kaj ko ne more praznovati vseh! Nekateri služijo v Franciji kot rudarji v raznih rudnikih, kamor so se izselile tudi cele družine, a tudi v Ameriki jih je nekaj. Dosti jih dela tudi pri električnih napravah (pri domačih podjetnikih, eden je celo iz naše vasi, drugi iz bližnjih Logij) v severni Italiji in sicer v provinci Sondrio. Ti so dobro plačani in varten delavec pošlje lahko marsikak stotak domov za slabe čase. Tudi dekleta so se navadila služiti drugod. Mnogo jih služi v tvornicah svile v Turinu, a druge pa so v Milanu ali po bližnjih mestih kot v Trstu. Spomladi ali ob času košnje pogledajo nekateri domov, da pomagajo pri domačih opravilih, a jenseni se pa vrnejo zopet v tujino. Poštna uprava nam je deloma ugodila pri dostavljanju pismenske pošte. Sedaj dobimo redno enkrat na teden pošto, a želiti bi bilo, da bi bila vsaj dvakrat v tednu, ker je pismenska pošta obilna, mnogo nam pišejo naši domačini iz tujine. Drugače je pa tudi pri nas le slabo vreme. Poči vse pokvarjene od neprestanih nalihov. Drugič bomo poročali pa o čem drugem.

BORZNA POROČILA.

Trst, 9. novembra 1926.

Amsterdam 950—970, Belgija 330—340, Francija 78—79, London 114.75—115.75, New York 23.60—23.90, Španija 350—370, Svica 445—4465, Atene 29—30, Berlin 505—575, Bukarešt 12.50—13.50, Praga 7050—7150, Ogrska 0.0330—0.0345, Dunaj 335—350, Zagreb 42—42.50.

Vojnoodškodninske obveznice 66.20.

Uradna cena zlata (8. XI.) 458.96.

MALI OGLASI

BERLITZ-SCHOOL Via Fabio Filzi 23, ponk in predvodi v vseh jezikih. (1518)

BRIVSKEGA pomočnika, mladega s oskrbo in plačo po sposobnosti sprejme takoj Petar Zupančič, brivec, v Opatiji. 1713

POZOR zavodi ali samostan! Večje gospodarsko poslovanje na spodnjem Štajerskem, ki meji na železniško postajo, z 21 ha gozda (sečnega), 10 ha njiv in travnikov na prodaj. Ponudbe na tržaško upravnništvo pod «Obsirno posestvo». 1714

PRODAJALKA špacerijskega blaga išče službe. Nastopj lahko takoj. Naslov pri upravnistvu. 1686

ELIZIR CHINA. Jako okusen. Vzbuja tečnost in je najboljši zdravilo proti želodnim sibatostim in za rekonvalescenco. Steklenica L. 6.— Dobiva se samo v lekarni Castellanova, Via Giuliana 42. 1466

BIVSI POSLOVODJA dveh slov. tiskaren v Julijski Krajini, kateri je opešal vsled hude bolezni nakopane v svetovni vojni, se nahaja nad osem let brez službe. Zdej je popolnoma okreval in išče službo uradnika, blagajnika, dopisnika, administratorja, zapiska, bodisi v uradu, zavodu ali podjetju 4—6 ur dnevno. Dobra sprečevala in referenca. Ponudbe: Ivan Meljavec, Via Antonio Stoppani 5/II. 1665

BARICA, avtorizirana, sprejema noseče. Govori slovensko. Slavec, Via Giulia 29. Telefon 33-19. 1517

Predno prodate KRONE, GOLDINARJE ZLATO IN SREBRO

obiščite zlatarno

STERMIN V TRSTU, Via Mazzini št. 43

kjer dobite najvišje cene. — Kupujem listke mestne zastavljalnice. 1140

ZDRAVNIK

Dr. Fr. Ambrožič

se je stalno naselil

v št. Petru na Krasu

In ordinira 1165

v Kanalcovi hiši od 9-12 in od 13-15

KRONE! KRONE!

briljante, platno, 20-kronska zlate komada

zlato plačuje po višjih cenah nego vsak drugi

Albert Povh — urarna

Trst, Via Mazzini 46

Tržaška posojilnica in hranilnica

Registrovana zadruga z omejenim poroštvom

uraduje v svoji lastni hiši

ulica Torrebiana 19, I. nadst.

Sprejema navadne hranilne vloge na knjižice, vloge na tekoči račun in v. za čekovni promet, ter jih obrestuje

po 4%

večje in stalne vloge po dogovoru.

Sprejema «Dinarje» na tekoči račun in jih obrestuje po dogovoru.

Davek od vlog plača zavod sam.

Daje posojila na vknjižbe, menice, zastave in osebne kredite. — Obrestna mera po dogovoru.

Na razpolago varnostne celice (safe)

Uradne ure za stranke od 8 1/2 do 18

In od 16 do 18

Ob nedeljah je urad zaprt.

Štev. telef. 25-67. 986

Najstarejši slov. denarni zavod

Nalezljivo boleznj v našem mestu

V času od 30. 10. do 6. 11. 1926 so bili v našem mestu sledeči slučaji nalezljivih bolezni: davica 4, skrlatica 8, legarjeva vročica 19; umrla je ena oseba na paratufusu.